

12.12.2018

Академія урочисто відзначила своє 100-річчя

7 грудня 2018 р. в Національному академічному театрі опери та балету України імені Т. Г. Шевченка відбулись офіційні урочистості з нагоди 100-річчя Національної академії наук України – ювілейна сесія Загальних зборів НАН України та святковий концерт. У заході взяли участь Президент України П. Порошенко, Прем'єр-міністр України В. Гройсман, Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Г. Зубко, Міністр освіти і науки України Л. Гриневич, Міністр культури України Є. Нищук, перший заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти народний депутат України О. Співаковський, інші українські високопосадовці, а також представники вітчизняної та зарубіжної наукової громадськості, українських ЗМІ, творчої інтелігенції. Ведучим ювілейної сесії став провідний науковий співробітник відділу теорії та історії соціології Інституту соціології НАН України доктор соціологічних наук О. Шульга ([Національна академія наук України](#)).

На початку зібрання його учасникам було продемонстровано [документальний фільм про НАН України](#), який стисло відображає історію та сьогодення Академії.

Потому слово взяв Президент України П. Порошенко. Звертаючись до присутніх, він зазначив: «Цей рік проходить під знаком 100-річчя Української національної революції. Тепер ми віддаємо належне подіям і людям, які заклали основи української державності ХХ століття. Ці основи були достатньо міцними, щоб витримати всі бурі, які пронеслися над нашою землею.

Сьогодні відзначає 100-літній ювілей Національна академія наук України – найцінніший інтелектуальний спадок тієї великої доби. За цей час вона виросла в один із найпотужніших наукових центрів Європи. Результати її наукового пошуку прославили Україну в усьому світі. Важливо й те, що Академія завжди була національною – в найвищому розумінні цього слова. Засновник Академії Володимир Вернадський казав, що її роль полягає в тому, аби допомагати зростові української національної свідомості та української культури. Утвердження української науки було важливим для першого президента Академії, бо цим досягається всевітнє визнання української культури в одній із найважливіших паростей людської діяльності.

Таке розуміння ролі Академії повністю відповідало баченню культурної політики гетьмана Павла Скоропадського, яка передбачала, в тому числі, українізацію школи та створення українських університетів. А ще варто віддати належне мудрості гетьмана, який під час війни, як пише історія, не розпорядився відкласти справу Академії через потребу вирішення більш важливих і нагальних поточних проблем, а погодився вирішити її негайно і остаточно. Через чвари політиків Українська революція тоді не змогла перемогти, але розуміння великої мети її створення жило і давало сходи.

Українська Академія завжди була національною. В лавах дисидентського і правозахисного руху, в складі парламенту, який прийняв Акт проголошення незалежності України, ми бачимо сотні патріотів, які вийшли зі стін Академії наук.

Від імені Української держави, від імені Українського народу щиро вітаю Академію з ювілеєм і бажаю їй і далі перебувати на передньому краї пошуку знань, в утвердженні свободи і незалежності нашої держави!

А ще давайте згадаємо, що в один час із Академією народилася людина, якій судилося очолювати цю установу більшу частину її історії. З іменем Бориса Євгеновича Патона – великого вченого і беззаперечного лідера української науки – пов'язані високі здобутки і все життя нашої Академії. Вітаю Вас, дорогий Борисе Євгеновичу, з унікальним ювілеєм! Глибоко шаную Вас і все, що Вами зроблено. Бажаю доброго здоров'я і радості від справ і від людей, які Вас оточують!

Досвід і науковий потенціал Академії незамінний тепер, коли Революція Гідності відкрила перед Україною шлях до Євросоюзу і шлях до НАТО. Хочу наголосити, що ми не з порожніми руками входимо до європейського освітнього і наукового простору. Нас бачать важливим партнером, про що свідчить представництво закордонних гостей у цій залі. Радий разом із вами їх вітати – наших міжнародних гостей.

Реалізація Угоди про асоціацію, використання всіх переваг зони вільної торгівлі точно неможливі без активного наукового пошуку і впровадження його результатів. Очевидно, держава і наукова спільнота будуть шукати нових форм організації цього пошуку на основі європейських моделей і власного історичного досвіду. Рішення про це вже прийнято – і Президентом, і Верховною Радою, і Урядом. Давайте прискоримо роботу над цими змінами.

А ми – ми йдемо своїм шляхом. І наш вибір шляху доводиться захищати від російської агресії. Ми врахували досвід Української революції і наш недавній досвід. Тепер ми знаємо, що армія є не просто атрибутом, а головною гарантією Незалежності, головною гарантією української державності. А повага до неї, готовність її розбудувати, підтримати є невід'ємною частиною національної ідентичності. За останні чотири роки ціною великих зусиль всього народу України була створена армія. Армія, яка здатна захистити Україну, зупинити агресора. Як Верховний головнокомандувач визнаю вагому роль української науки в модернізації озброєння і появи на фронті нових зразків озброєнь і військової техніки. Вчені Академії ведуть активну роботу з виконання досліджень, які спрямовані на зміцнення оборони і безпеки держави. Зі зрозумілих причин не можу розповідати докладно, а наведу лише загальну інформацію. Науковцями було створено радіолокаційну станцію X-діапазону, наземний комплекс із далекої оптико-цифрової розвідки, системи виявлення безпілотних літальних апаратів і пересування особового складу і техніки супротивника. Розроблено також нові технології прозорої та кераміко-композитної броні для додаткового захисту військової техніки і технології

зміцнення стволів артилерійського озброєння, вдосконалення системи захисту інформації. Створено нові методи криптографічного аналізу. З робіт медичного призначення відзначаю вітчизняні біоматеріали для відновлення кісткової тканини, програмно-апаратні комплекси для виявлення у людини шокового стану в польових умовах, сучасну технологію кріоконсервації клітин крові. Цілу низку авторів цих робіт удостоєно в останні роки Державної премії України в галузі науки і техніки, інших державних нагород. «Укроборонпром» готовий і далі підтримувати і фінансувати такі роботи. Для цього ми знаходимо і будемо надалі знаходити джерела фінансування. Адже ідеться про саме існування Української держави. Від учених ми чекаємо орієнтації на кінцевий результат, на роботу в стислих часових рамках, на розуміння сучасних політичних і економічних реалій.

В Академії є великий досвід того, як робота на оборону забезпечує високу наукову вартість результатів. Ми добре знаємо, що завдяки їй українська наука вийшла на лідерські позиції в електрозварюванні, ракетно-космічній галузі, кібернетиці, енергетиці, матеріалознавстві. Знаємо і те, що завжди увага замовника приділялася доведенню наукових здобутків до стадії промислового виробництва. Впевнений, що тепер прийшов час згадати про цей досвід і адаптувати його зараз до наших сучасних реалій.

Армія захищає все, що є дорогим для нас, нашу землю, родини. А ще вона захищає нашу мову – основу основ нашої ідентичності. В день ювілею хочу нагадати, що негайно після заснування саме при Академії наук було створено окрему Правописно-термінологічну комісію, яку очолив академік Агатангел Кримський. Результат її роботи був схвалений спільним зібранням Академії наук та оприлюднений у 1921 році під назвою «Найголовніші правила українського правопису». Цей правопис відкрив можливості для масової україномовної освіти, преси і книговидавання для всього того процесу, який ми називаємо національним відродженням, який був брутально знищений репресіями і Голодомором. Після Революції Гідності відбувається динамічне утвердження нашої державної української мови в освіті, в публічному житті. Вона, нарешті, все впевненіше звучить на радіо, на телебаченні. Зростає присутність української книжки. Між іншим, 82 % наукових видань учених Національної академії наук друкуються українською мовою. Хочу наголосити, що в порівнянні з 2013 роком ця цифра зросла на 13 %. Решта друкуються англійською та іншими мовами Європейського Союзу. Вагому роль в приверненні уваги суспільства і влади до мовних проблем відіграли вчені, що працюють в Академії. Поза сумнівом, наукова експертиза допомогла Конституційному Суду прийняти справедливе рішення щодо недоброї пам'яті мовного закону 2012 року.

Шлях України в Європу йде через декомунізацію і відновлення української пам'яті, подолання ворожої пропаганди, розвінчання псевдотеорій, що служать агресору для розмивання української ідентичності, викриття безпідставності імперських амбіцій. Це – вклад науковців у нашу з вами боротьбу. Впевнений, що робота українських вчених, завдяки якій ми

вже повернули Україні імена героїв її визвольних змагань, точно буде продовжена.

За минулі 100 років багато чого змінилося. І зміни тривають. Історія не закінчується. Змінюватиметься і Національна академія наук України. Ми знайдемо розв'язання проблем оновлення науки і наукової сфери, зростання авторитету науки, інтеграції національної науки до європейського інтелектуального простору. До установ Академії і її керівних органів прийдуть нові молоді люди, молоді сили. Так як це відбулось і в минулому, коли Борис Патон став президентом у 43 роки. Їм належить здобувати нові плоди вічнозеленого дерева пізнання. Але які б зміни не відбулися, Академія завжди буде виконувати свою місію, визначену її засновником. Ця місія дуже почесна – служити Україні, служити її народу, працювати для нього, здобувати для нього силу і славу. Слава Національній академії наук і слава Україні!».

[По завершенні своєї промови Президент України вручив державні нагороди дванадцятьом із переліку співробітників Академії, яких він своїм Указом відзначив із нагоди 100-річного ювілею НАН України.](#)

Далі з вітальним словом до присутніх звернувся Прем'єр-міністр України В. Гройсман. «Сьогодні навіть важко уявити, яким був науковий прогрес за ці 100 років, як наука і технології змінили наше життя. Беззаперечно, славетна 100-річна історія Академії є переможною. Це – історія нових наукових перемог світового рівня, – зазначив глава Уряду. – Зі здобуттям нашої незалежності часи української науки були різними. Перед нею стоїть багато викликів і нових завдань. Ми розуміємо, як швидко розвиваються сьогодні наука і технології. І ми знаємо, що така велика прекрасна європейська держава як Україна має залишатись лідером з точки зору науки і технологій. Перед нами стоять серйозні завдання. Україна має бути економічно сильною, а цього неможливо досягти без належного рівня

підтримки науки і розвитку технологій. Особливо, коли йдеться про те, що ми кожного дня виборюємо своє право на незалежність, територіальну цілісність, власний вибір.

Нам потрібно сьогодні абсолютно по-новому подивитися на розвиток національної науки і її державну підтримку. Ми бачимо здобутки, які можемо використовувати в багатьох сферах – і в сфері оборони і безпеки, і в сфері медицини, транспорту, і для енергоефективності й енергоощадності. Це все – якість життя нашої країни і зміцнення нашої незалежності. Ми починаємо вибудовувати абсолютно нову інфраструктуру підтримки науки і технологій. Працює Національна рада України з питань розвитку науки і технологій. Створений і в 2019 році почне працювати Національний фонд досліджень України. Це все – інфраструктура, яка покликана забезпечити належний рівень підтримки і фінансування наукових розробок і нових технологічних рішень. Нам також потрібно забезпечити дуже швидкий трансфер наших наробок у реальний сектор економіки. Перед нами стоїть завдання побудувати сильну економіку, в якій наука буде мати достатньо серйозну питому вагу. І це все покладає нові завдання на Національну академію наук, на національні галузеві академії наук. Наступні 100 років будуть не менш динамічними, і ми будемо стикатися з новими викликами. Тому ми усвідомлюємо, що належний рівень підтримки науки є запорукою успіху нашої держави.

У цей 100-річний ювілей я хочу привітати Бориса Євгеновича Патона – людину-епоху, людину, яка є громадянином не тільки України, а громадянином світу. Я хочу побажати Вам, вельмишановний Борисе Євгеновичу, міцного здоров'я, благополуччя. Хочу побажати, щоб усе те, що Ви зробили, завжди поверталось сторицею Вам і всім, хто причетний до розвитку науки нашої держави.

Шановні науковці! Ще раз вітаючи вас зі 100-річним ювілеєм, хочу побажати, «щоби наступний період був не менш славетним для Національної академії наук України і для науки нашої прекрасної європейської держави».

Подякувавши Президентові України та Прем'єр-міністрові України і від імені присутніх привітавши нагороджених державними відзнаками, Президент Національної академії наук України академік Б. Патон підкреслив: «Весь час свого існування Академія докладала максимум зусиль для економічного, соціального, культурного розвитку української держави. Тому можна зі впевненістю сказати, що ця ювілейна дата є визначною не лише для самої Академії, але й в цілому для всієї науки, культури та всієї України. Підтвердженням цього є відзначення 100-річчя Національної академії наук на загальнодержавному рівні, забезпечене відповідними Указом Президента України та розпорядженнями Кабінету Міністрів».

Академік Б. Патон подякував Президентові України П. Порошенку – за високу оцінку роботи вчених Академії та за виступ, сповнений розуміння сучасного стану науки, науково-технічного прогресу, справжньої турботи про їхню долю, – а також співголові Організаційного комітету з підготовки та відзначення 100-річчя заснування Національної академії наук України,

Прем'єр-міністру України В. Гройсману – за теплі слова на адресу вчених Академії та велику роботу з підготовки святкових урочистостей.

«Дозвольте запевнити, що Національна академія наук України і надалі буде плідно працювати, зберігати та розвивати свої наукові школи і традиції, відігравати належну роль у житті нашого суспільства», – сказав на завершення свого виступу Президент НАН України академік Б. Патон.

Слід зазначити, що проявом великої уваги до ювілею Національної академії наук України стала присутність на сесії представників вітчизняної та зарубіжної наукової громадськості, творчої інтелігенції, засобів масової інформації, дипломатичного корпусу, міністерств та інших центральних органів державного управління. Так, участь у заході взяли делегації та представники ЮНЕСКО, Асоціації Європейських академій наук, Міжнародної асоціації академій наук, Австрійської академії наук, Національної академії наук Азербайджану, Національної академії наук Білорусі, Національної академії наук Республіки Вірменія, Національної академії наук Грузії, Естонської академії наук, Національної академії наук Республіки Казахстан, Китайської академії наук, Литовської академії наук, Академії наук Молдови, Польської академії наук, Словацької академії наук, Національної академії наук Сполучених штатів Америки, Міжнародного інституту прикладного системного аналізу й інших іноземних гостей.

Перед присутніми виступив, зокрема, Голова Президії НАН Білорусі, Президент Міжнародної асоціації академій наук (МААН) академік НАН Білорусі В. Гусаков. Від імені НАН Білорусі він привітав членів і гостей високого зібрання та подякував організаторам за можливість участі у цій зустрічі, присвяченій 100-річчю НАН України. «Ми з великою цікавістю стежили і стежимо за розвитком науки в Україні та її флагмана – Академії наук. Знаємо засновника і першого президента УАН геолога і геохіміка Вернадського, перших академіків УАН – істориків Багалія і Левицького, економіста Тугана-Барановського, філолога Петрова, біолога Кащенко, механіка Тимошенка та інших. Пам'ятаємо заслуги українських учених у галузі штучної ядерної реакції, перетворення ядер літію в ядра гелію, створення прискорювача заряджених частинок, трикоординатного радіолокатора дециметрового діапазону, а також технології автоматичного зварювання під флюсом корпусів танків, артилерійських систем і авіабомб, які відіграли важливу роль у перемозі у Великій вітчизняній війні. Ми вивчали в 1950-х роках ваш досвід із розроблення в лабораторії професора Лебедева першої в континентальній Європі універсальної електронної обчислювальної машини, а в 1960-х – зі створення в цій же лабораторії ЕОМ «Київ», за допомогою якої вперше в світі проводились експерименти з дистанційного управління технологічними процесами. Навіть цей невеликий екскурс переконливо свідчить, що історія Національної академії наук України нерозривно пов'язана з видатними досягненнями в різноманітних сферах наукової діяльності.

1993 року українська Академія наук виявила ініціативу й організувала МААН і майже чверть століття виконувала функції її базової Академії наук.

В полі її зору постійно перебували питання стійкого розвитку національних академій – членів МААН. Дозвольте особливу подяку за це далекоглядне рішення висловити Президентові НАН України академіку Борису Євгеновичу Патону.

Розвиток суспільства немислимий без науки, а прогрес у науці неможливий без взаємодії вчених як у галузі фундаментальної, так і прикладної науки, в тому числі в рамках широких взаємозв'язків між науковими організаціями й ученими Білорусі та України. Історичний фундамент нашого співробітництва закладався ще в радянський час, коли в післявоєнну Білорусь для відродження практично знищеної науки приїжджали відомі діячі з різних республік СРСР, у тому числі з України.

Досить прикметно, що нинішнє керівництво Білорусі й керівництво України послідовно провадить лінію на зміцнення механізмів науково-технічного співробітництва між нашими країнами на основі кооперації інтелектуальних ресурсів. Велике спасибі за це главам наших держав! Важливо підкреслити, що наукове і науково-технічне співробітництво білоруських і українських учених спрямовується, головним чином, на координацію дій та спільне вирішення найважливіших проблем, що становлять взаємний інтерес для наших держав і дедалі більше набуває цілеспрямованої динаміки. Зміцнюється партнерство, що дозволяє формувати спільні проекти як на тривалу перспективу, так і на короткотривалий період. Для цього є всі передумови. Функціонує білорусько-український центр з науково-технічного співробітництва, проводяться багаторічні дослідження в рамках Договору про співробітництво між Національною академією наук Білорусі та Національною академією наук України. Існує премія трьох країн – трьох академій – Білорусі, України і Молдови – за видатні досягнення в науці. Існує правова база для стійкої взаємодії, а саме – спільна робота в рамках програм транскордонного співробітництва Європейського Союзу (Польща – Білорусь – Україна), територіального співробітництва країн східного партнерства (Білорусь – Україна) і «Горизонт 2020», а також із виконання спільних проектів білоруського й українського фондів фундаментальних досліджень. У 2017 році підписано оновлену версію договору про співробітництво між нашими академіями. Нові перспективи відкрив для нас перший Форум регіонів Білорусі й України, який пройшов зовсім нещодавно в Гомелі. Ми отримали можливість прямо працювати на економіки наших держав.

Сьогодні ми виробили напрями співробітництва в таких галузях, як космічні дослідження, використання атомної енергії, формування штучного інтелекту, а також інформатика, нанотехнології, композиційні матеріали, біотехнології та інші.

Саме на ресурс науково-технічного розвитку й інтелект покладаються зараз основні надії у світі. Можна образно сказати так: спорт, наприклад, приносить відомість; торгівля, експорт утворює економічний базис; але тільки наука й інноваційні технології створюють країні справжній авторитет. У найближчій перспективі нам потрібно ставити ще амбітніші завдання щодо

розроблення великих інноваційних проектів і програм, у тому числі зі створення спільних науково-виробничих центрів і підприємств у рамках формованих технопарків і зон, а також сформувані перелік пріоритетних тем для здійснення проривних спільних досліджень, розроблення і впровадження новітніх технологій у виробничу сферу, перспективи початку їх реалізації вже у 2019–2020 роках. І, в першу чергу, нам потрібно створити міжакадемічну раду, яка дозволить вирішувати всі ці та пов'язані з ними задачі.

Глибоко переконаний, що творчий потенціал білоруської й української науки, потенціал усіх країн – членів МААН дасть можливість на належному рівні забезпечити соціально-економічний розвиток наших країн і духовний розвиток наших суспільств».

Перед учасниками ювілейної сесії виступив також перший заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти народний депутат України О. Співаковський. «Для мене дуже велика честь стояти тут, перед вами, в цей історичний день сторіччя. Тому що 36 років тому я вступив до аспірантури Інституту математики НАН України, яку закінчив. Усе моє життя так чи інакше пов'язане з Національною академією наук України, – розповів він і наголосив: – Я хочу, щоб ми збагнули роль НАН України не тільки як майданчика, де створюються нові знання і нові технології. В першу чергу, роль Академії полягає в тому, що вона формує майбутню генерацію талановитої молоді. Синхронізація досвіду академіків і членів-кореспондентів та пасіонарної молоді якраз і забезпечує сталий розвиток України.

На жаль, ми недостатньо розуміємо роль людського капіталу в структурі національного багатства України. Так, розвинені країни світу мають сьогодні до 85 % людського капіталу у структурі національного багатства. І виключно цьому завдячують своїм потужним розвитком. За даними Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, у 1992 році в структурі національного багатства України ми мали 57 % людського капіталу. На жаль, сьогодні, через 27 років, – це лише 47 %. Ми повинні зрозуміти, що інвестиції в майбутнє – це інвестиції в Національну академію наук, в національні галузеві академії наук, в університетську науку. Якщо за наступні 3–5 років ми вийдемо на позначку 60-65 % людського капіталу в структурі національного багатства, то виведемо країну з нинішньої стагнації».

Звертаючись до науковців НАН України, О. Співаковський наголосив: «Ваша роль полягає в забезпеченні безперервності, наступності передачі ваших знань, ваших шкіл у майбутнє України. А майбутнє – це наша талановита молодь, і вона має залишатися тут. Тому Верховна Рада України разом із профільним міністерством забезпечили ухвалення Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність» і будуть і далі боротися за те, щоб головні норми цього закону виконувалися. Разом із Кабінетом Міністрів України – і це теж історична подія – ми забезпечили створення Національного фонду досліджень України. 262 млн грн на його діяльність у

наступному році – це грантові фінансові ресурси, до яких будуть мати доступ наші молоді вчені».

О. Співаковський привітав НАН України та її Президента академіка Б. Патона зі 100-річними ювілеями і підкреслив, що Академія є інтелектуальним ядром, яке й далі розбудовуватиме Україну. На завершення він також зачитав учасникам святкового зібрання привітання від Голови Верховної Ради України народного депутата України А. Парубія і оголосив розпорядження очільника Парламенту щодо нагородження трудового колективу НАН України грамотою Верховної Ради України.

На урочистості прибув також Президент Китайської академії наук академік Бай Чунлі. Високий зарубіжний гість зазначив, що має велике задоволення приєднатися до відзначення двох сторічних ювілеїв – 100-річчя Національної академії наук України та 100-річчя її Президента академіка Б. Патона – «легендарної ікони української науки та інновацій». «У цей історичний для України момент дозвольте мені від імені Китайської академії наук та Всесвітньої академії наук найщиріше й найтепліше привітати Україну та всіх вас зі значними досягненнями та успіхом, якого ваша країна і Борис Патон як особистість досягли в науці й інноваціях. Деякі з цих значних здобутків Національної академії наук України й особисто академіка Бориса Патона мають найбільше світове значення та зробили визначний внесок у розвиток людської цивілізації», – сказав академік Бай Чунлі. Він також пригадав, що під час зустрічі керівництва НАН України з представниками іноземних делегацій, які прибули для участі в заходах до 100-річчя Національної академії наук України, висловив бажання Китайської академії наук постійно зміцнювати й розширювати співпрацю та обміни з українською Академією. За словами академіка Бая Чунлі, останніми роками дві академії здійснювали плідне і взаємовигідне співробітництво за широким спектром напрямів. «Якщо зазирати вперед, ми маємо всі підстави для подальшого розширення й розвитку цієї співпраці на основі вже досягнутого успіху – задля посилення нашого інноваційного потенціалу, вирішення спільних проблем, поліпшення якості життя й економіки, – переконаний він. – Як найбільша національна науково-дослідна організація Китаю Китайська академія наук відіграє багатофункціональну роль у науці та інноваціях, зокрема у проведенні досліджень і створенні розробок, у вищій освіті, проведенні наукової експертизи та сприянні економічному розвитку. Наші останні зусилля, успіхи та внесок у науку й інновації дають нам змогу залишатися на важливих і сильних позиціях у китайській науці та інноваціях. Ми добре розуміємо, що, співпрацюючи з іншими, будемо значно сильнішими. Національна академія наук України є ідеальним партнером для Китайської академії наук. Ми бачимо багато напрямів, за якими можемо доповнювати одне одного зі взаємовигодною та користю для обох сторін. Саме цього й має на меті досягти китайська ініціатива «Один пояс, один шлях» – спільної користі. Завершуючи, скажу, що щиросердо бажав би скористатися зі свого візиту до вашої країни, зокрема на ваш подвійний 100-річний ювілей, аби посприяти співпраці та партнерству між нашими двома

великими академіями й піднести його на новий, вищий рівень задля користі обох академій і наших двох величних країн. Ще раз висловлюю свої найщиріші й найтепліші вітання Національній академії наук України та її Президентові Борису Патону!».

Від імені вітчизняної університетської спільноти зі 100-річчям Академію привітав Голова Спілки ректорів вищих навчальних закладів України, ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка академік Л. Губерський. «Наша Академія має визначні успіхи. Їх знає увесь світ. Для нас же, освітян, важливо те, що одним із головних напрямів діяльності Академії є забезпечення нерозривного зв'язку між освітою і наукою, зокрема встановлення ефективної і постійної взаємодії академічних установ з університетами. І це зрозуміло, адже міжнародна практика свідчить насамперед про історичний зв'язок процесу формування академій з національними університетами. Наочним підтвердженням цього є історія і нашої Академії. Бо і саму ідею утворення Академії запропонували університетські професори Микола Василенко і Володимир Вернадський. Більшість перших співробітників Академії та її керівників були випускниками та викладачами Київського університету Святого Володимира. Зокрема, в різні часи Академію очолювали Володимир Вернадський, Микола Василенко, Орест Левицький, Володимир Липський, Данило Заболотний, Олександр Богомолець. 20 академічних кафедр із 30-ти, що існували в 1920-х рр., – а такою тоді була структура Академії, – також очолювали вихованці або працівники Університету. Серед них – Михайло Грушевський, Агатангел Кримський, Сергій Єфремов, Володимир Перетц, Георгій Пфейффер, Микола Крилов, Іван Шмальгаузен, Дмитро Граве, Павло Тутковський, Борис Срезневський, Костянтин Воблий, Олексій Гіляров та інші. Відтак, уже на початку зародження української Академії були закладені фундаментальні основи тісної та ефективної співпраці університетів і академічних установ.

Сьогодні практично немає українських університетів, які б не співпрацювали з інституціями Національної академії наук України. Провідні університетські науковці входять до складу Академії, наші об'єднані зусилля збагачують потенціал української науки та здійснюють творчі зв'язки університетів і Академії. Така співпраця стосується не лише наукової, але й освітньої роботи – як у підготовці наукових кадрів, так і в участі академічних учених у виробленні змісту вищої освіти та навчального процесу. Провідні вчені академічних інститутів ведуть дослідницькими дорогами студентів та аспірантів, залучають їх до самостійного пошуку, демонструють своїх наукові нароби та формують школи наукової творчості.

Наведу приклад співпраці Академії і нашого Університету. З кінця 1980-х років успішно функціонує Відділення цільової підготовки Київського національного університету імені Тараса Шевченка при Національній академії наук України. Наші вчені проводять спільні дослідження. Академіки, члени-кореспонденти, доктори наук Академії здійснюють наукове керівництво докторантами й аспірантами, є членами спеціалізованих вчених рад Університету. Щорічно близько двохсот співробітників Академії

залучаються до викладацької роботи та керівництва науковою практикою студентів в академічних установах», – розповів академік Л. Губерський.

Подякувавши Національній академії наук України та її Президентові академіку Б. Патону за всебічну співпрацю з вищою школою та постійну підтримку університетської науки, доповідач наголосив: «Сучасні світові тенденції вимагають утвердження єдності науки, освіти та інновацій. Саме на цьому неодноразово наголошував і наш Президент Петро Олексійович Порошенко. І тому нового змісту має набути співпраця університетів із науковими установами Академії. В нинішніх умовах на передній план виходить необхідність об'єднання наших ресурсів та інтелектуального потенціалу для досягнення спільних результатів. Передовсім це стосується пошуку нових джерел фінансування, створення науково-навчальних центрів для спільних досліджень у проривних галузях, вироблення ефективного механізму впровадження наукових результатів, поглиблення спільної діяльності із зарубіжними партнерами, поліпшення індивідуальної роботи з талановитою молоддю та активізація роботи зі створення спільних підручників, навчальних посібників і науково-популярної літератури. Безперечно, зусилля наших науковців і надалі мають спрямовуватися на розроблення актуальних проблем для забезпечення економічного зростання та, що особливо важливо сьогодні, для зміцнення обороноздатності нашої країни». На завершення свого виступу академік Л. Губерський привітав колектив Національної академії наук України з ювілеєм і побажав усім її співробітникам доброго здоров'я і нових звершень.

Далі слово було надано Генеральному конструктору – Генеральному директору Державного підприємства «Державне кийвське конструкторське бюро «Луч»» О. Коростильову. Привітавши присутніх зі 100-літнім ювілеєм НАН України від імені колективів цього та інших підприємств Державного концерну «Укроборонпром», гість ювілейної сесії відзначив: «Ми вступили в час глибоких позитивних змін у процесі розвитку науки і техніки нашої держави. Перше десятиліття незалежності України було нелегким часом для підприємств вітчизняного оборонно-промислового комплексу. За відсутності сталого замовлення на виробництво озброєння та військової техніки підприємства виживали за рахунок виконання іноземних замовлень, базуючись на попередніх наукових здобутках і досвіді.

У нинішній час здійснення військової агресії та введення воєнного стану поставило перед науковими організаціями та промисловістю важливу задачу розвитку наукоємних напрямів створення сучасних зразків озброєння та військової техніки з метою нарощування оборонного потенціалу країни. Держава спрямувала значні кошти на фінансування оборони, створення армії нового типу та її озброєння – не тільки в кількості, а й у якості. Це потребує значної уваги до розвитку напрямів теоретичної та прикладної науки у галузях: спецхімії (для розроблення та виробництва ракетних палив і вибухових речовин різних типів); конструкційних матеріалів (надлегких та високоміцних, у тому числі композитів); приладів оптоелектроніки, які повинні забезпечувати якісне денне та нічне бачення, вимірювання дальності

та інше; точного приладобудування; диференціальних навігаційних систем; датчиків кутових швидкостей, лінійних та кутових прискорень; розроблення новітніх головок самонаведення та різного виду озброєння; інформаційних технологій тощо. Хочу відзначити плідну співпрацю з Інститутом проблем реєстрації інформації, Інститутом електрозварювання імені Є. О. Патона, іншими науковими установами НАН України. Нещодавні випробування нового озброєння, створеного в Україні, засвідчили, що наша держава спроможна розробляти та виробляти сучасне високотехнологічне озброєння світового рівня.

Завдяки діяльності Президії НАН України почався поступальний рух щодо вирішення конкретних завдань із розроблення новітніх зразків озброєння. Потрібно постійно продовжувати цю практику для швидкого впровадження результатів наукових досліджень у промисловість. У свою чергу, промисловість повинна тісно співпрацювати з установами Національної академії наук, узгоджувати з ними технічні завдання, розроблення зразків озброєння, проведення науково-дослідних робіт, мати взаємну відповідальність за впровадження наукових досягнень.

У процесі співпраці з науковими установами я переконався в тому, що Україна має високий потенціал як науково-технічних кадрів, так і інженерних кадрів промисловості. Дивлячись на їхній ентузіазм, я впевнений у нашому майбутньому. Хочу побажати Національній академії наук нових творчих досягнень, а науковцям – подальшого професійного росту. В усі часи ви доводили, що Україна є високотехнологічною державою, здатною забезпечити себе світовим рівнем науки і промисловості».

Варто зауважити, що з нагоди ювілею до Національної академії наук України надійшли й інші численні вітання від національних галузевих академій наук, іноземних та міжнародних наукових організацій, окремих осіб із поздоровленнями і побажаннями подальшого розвитку творчих зв'язків з Академією.

Академік Б. Патон у своєму заключному слові подякував за теплі слова і побажання, висловлені на адресу Національної академії наук України, всім, хто виступив, а також: Організаційному комітету з підготовки та відзначення 100-річчя заснування Національної академії наук, який здійснив велику роботу з підготовки свята в Національному академічному театрі опери та балету України імені Т. Г. Шевченка й інших ювілейних заходів; організаціям і окремим особам, котрі надіслали вітання Академії з нагоди ювілею; міністерствам освіти і науки, культури, закордонних справ, інфраструктури, Національному банку, низці інших структур, що надали допомогу в підготовці та проведенні святкування; засобам масової інформації за інформаційну підтримку.

По завершенні сесії відбувся концерт класичної музики у виконанні оркестру «Київ-Класик» під керівництвом диригента Національного академічного театру опери та балету України імені Т.Г. Шевченка, Заслуженого діяча мистецтв України, артиста ЮНЕСКО в ім'я миру, доктора

мистецтвознавства, професора Г. Макаренка. Ведучими святкового концерту стали А. Тулинська та В. Андрієвський.

Більше світлин шукайте [у фотоальбомі з Facebook-сторінки Академії](#).